

Anonymizované znenie

Preklad

C-606/20 – 1

Vec C-606/20

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

17. november 2020

Vnútroštátny súd:

Landgericht Düsseldorf

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

9. november 2020

Žalobca a odvolateľ:

EZ

Žalovaná a odporkyňa v odvolacom konaní:

IBERIA Líneas Aéreas de España, Sociedad Unipersonal

I.

[*omissis*]

Landgericht Düsseldorf (Krajinský súd Düsseldorf, Nemecko)

Uznesenie

vo veci

pána EZ, [*omissis*],

žalobcu a odvolateľa,

[*omissis*]

proti

IBERIA Líneas Aéreas de España, Sociedad Unipersonal, [*omissis*] Madrid, Španielsko,

žalovanej a odporčkyni v odvolacom konaní,

[*omissis*]

22. civilný senát Landgericht Düsseldorf (Krajinský súd Düsseldorf)

na základe pojednávania z 23. októbra 2020

[*omissis*]

rozhodol:

Konanie sa prerušuje.

Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 prvého odseku písm. b) a článku 267 tretieho odseku ZFEÚ predkladá nasledujúca otázka týkajúca sa výkladu práva Únie:

Má sa článok 20 prvá veta Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu uzavretého 28. mája 1999 v Montreale, ktorý Európske spoločenstvo podpísalo 9. decembra 1999 a ktorý bol schválený v jeho mene rozhodnutím Rady 2001/539/ES z 5. apríla 2001 a vstúpil do platnosti 28. júna 2004, vykladať v tom zmysle, že dopravca je úplne alebo čiastočne oslobodený od zodpovednosti z dôvodu straty batožiny podľa článku 17 ods. 2 Montrealského dohovoru, ak cestujúci neprepravuje nové, resp. zánovné elektronické zariadenia, ako je kompaktný fotoaparát, tablet (iPad) a bezdrôtové slúchadlá, v príručnej batožine, ale v zapísanej batožine,

pričom to neoznámia dopravcovi, hoci cestujúci mohol prepravovať tieto elektronické zariadenia v príručnej batožine a nebolo neprimerané požadovať to od neho?

Odôvodnenie:

I.

[omissis] Žalobca EZ sa domáha od žalovanej leteckej spoločnosti IBERIA Líneas Aéreas de España, S.A., Operadora, Sociedad Unipersonal, náhrady škody podľa Montrealského dohovoru z dôvodu straty batožiny.

Žalobca si zarezervoval u žalovanej let, ktorý uskutočnila žalovaná, na 29. decembra 2018 z Düsseldorfu do Panama City cez Madrid [omissis]. Pri registrácii dal žalobca na letisku v Düsseldorfe zapísať jednu cestovnú tašku. Nemal žiadnu príručnú batožinu. V zapísanej batožine sa okrem oblečenia nachádzali okrem iného tieto predmety:

- 1 kompaktný fotoaparát Cybershot, značka: Sony, model: DSX-RX 100 II, aktuálna hodnota: 674,10 eura, čas nákupu: leto 2018
- 1 tablet, značka: Apple, model: iPad, Cellular, veľkosť pamäte: 128 GB, farba: sivá, aktuálna hodnota: 512,10 eura, čas nákupu: jún 2018
- 1 ks bezdrôtových slúchadiel, značka: Beats by Dr. Dre, farba: matná čierna, aktuálna hodnota: 314,91 eura, čas nákupu: október 2018

Žalobca bez problémov mohol prepravovať vyššie uvedené predmety v príručnej batožine. Neurobil to však, lebo také predmety doteraz vždy prepravoval v zapísanej batožine a doteraz ešte nikdy nedošlo k strate batožiny.

Celková hodnota obsahu cestovnej tašky (oblečenie, fotoaparát, tablet a slúchadlá) bola 2 268,10 eura. Žalobca žiada náhradu tejto škody až do výšky obmedzenia zodpovednosti podľa článku 22 ods. 2 Montrealského dohovoru vo výške 1288 práv osobitného čerpania, čo zodpovedá sume 1 383,00 eura.

Amtsgericht (okresný súd, Nemecko) rozsudkom vyhláseným 24. januára 2020 [omissis] vyhovel žalobe o náhradu škody z dôvodu straty batožiny len v rozsahu 720,47 eura, a pokiaľ ide o kompaktný fotoaparát, iPad a bezdrôtové slúchadlá, túto žalobu zamietol.

V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že podľa článku 20 prvej vety Montrealského dohovoru sa na žalobcu vzťahuje spoluzavinenie v rozsahu 100 %, takže nároky na náhradu škody z dôvodu straty batožiny sú vylúčené. Vyššie uvedené predmety (fotoaparát, tablet, slúchadlá), ktoré sú takmer nové a ich hodnota nie je malá, predstavujú „cennosti“. V modernej hromadnej leteckej doprave musí cestujúci podľa uvedeného súdu vždy počítať so stratou batožiny, takže také cennosti sa musia vždy prepravovať v príručnej batožine.

Žalobca podal proti prvostupňovému rozsudku z 24. januára 2020, ktorý mu bol doručený 5. februára 2020, [omissis] riadne a včas odvolanie, ktoré riadne a včas [omissis] [procesnoprávne detaily] odôvodnil.

Žalobca v odvolacom konaní tvrdí, že Amtsgericht (okresný súd) nesprávne vyložil ustanovenie, ktoré sa nachádza v článku 20 prvej vete Montrealského dohovoru. Toto ustanovenie sa má podľa jeho názoru vykladať vzhľadom na účel Montrealského dohovoru, ktorým je ochrana záujmov spotrebiteľov a dosiahnutie spravodlivého vyváženia záujmov. Domnieva sa, že elektronické zariadenia ako kompaktné fotoaparáty, tablety a slúchadlá v súčasnosti už nepredstavujú „cennosti“, ale len „predmety dennej potreby“, ktoré sa používajú každodenne a nemajú ani mimoriadnu hodnotu a navyše často majú len krátkodobú až strednodobú životnosť. Také elektronické zariadenia sa preto podľa žalobcu majú posudzovať ako oblečenie, slnečné okuliare alebo podobné predmety, ktoré sa tiež môžu prepravovať v zapísanej batožine.

V odvolacom konaní preto žalobca navrhuje zmeniť prvostupňový rozsudok z 24. januára 2020 a priznať mu ďalšiu náhradu škody za vyššie uvedené predmety vo výške 662,53 eura.

II.

Žalovaná v odvolacom konaní navrhuje zamietnuť odvolanie. Obhajuje prvostupňový rozsudok.

Úspech odvolania žalobcu závisí v rozhodujúcej miere od prejudiciálnej otázky uvedenej v úvode.

Konkrétne:

1.

Nariadenie (ES) č. 2027/97 v prípade zodpovednosti leteckých dopravcov pri preprave cestujúcich a ich batožiny v leteckej doprave na území Európskej únie vykonáva príslušné ustanovenia Montrealského dohovoru. Z článku 3 ods. 1 tohto nariadenia vyplýva, že zodpovednosť leteckých dopravcov Únie za cestujúcich a ich batožinu sa riadi všetkými ustanoveniami Montrealského dohovoru, relevantnými pre takú zodpovednosť. Európske spoločenstvo podpísalo Montrealský dohovor 9. decembra 1999 a Rada Európskej únie ho schválila v mene Európskeho spoločenstva 5. apríla 2001. Tento dohovor nadobudol platnosť vo vzťahu k Európskej únii 28. júna 2004. Keďže Montrealský dohovor je od tohto dátumu neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku Únie, Súdny dvor Európskej únie má právomoc rozhodovať o prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa jeho výkladu [pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2019, GN (C-532/18, EU:C:2019:1127, bod 29 a nasl.)].

2.

4

Je nesporné, že žalobca má voči žalovanej ako dopravcovi po zapísaní batožiny 29. decembra 2018 na letisku v Düsseldorfe nárok na náhradu škody podľa článku 17 ods. 2 Montrealského dohovoru z dôvodu straty batožiny. Medzi účastníkmi konania je sporné len to, či sa na žalobcu vzťahuje spoluzavinenie v rozsahu 100 % podľa článku 20 prvej vety Montrealského dohovoru, lebo neprepravoval kompaktný fotoaparát, Ipad a slúchadlá, ktoré sa nachádzali v stratenom kufri, v príručnej batožine, ale v zapísanej batožine.

Podľa článku 20 prvej vety Montrealského dohovoru je dopravca úplne alebo čiastočne oslobodený od zodpovednosti za stratu batožiny, pokiaľ preukáže, že škoda bola spôsobená úplne alebo čiastočne nedbanlivosťou alebo iným protiprávnym činom alebo opomenutím osoby požadujúcej náhradu.

V prejednávacom prípade je teda rozhodujúce, ako sa má chápať podmienka oslobodenia od zodpovednosti z dôvodu spoluzavinenia cestujúceho stanovená v Montrealskom dohovore, ktorá vyžaduje, aby „škoda bola spôsobená úplne alebo čiastočne nedbanlivosťou alebo iným protiprávnym činom alebo opomenutím“ cestujúceho.

Pojmy obsiahnuté v Montrealskom dohovore sa majú vykladať jednotne a autonómne, čiže Súdny dvor by nemal tieto pojmy vykladať v rámci prejudiciálneho konania so zreteľom na ich rôzne významy uvedené vo vnútroštátnych právnych poriadkoch členských štátov Únie, ale podľa výkladových pravidiel všeobecného medzinárodného práva, ktoré sú pre Úniu záväzné. Článok 31 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve z 23. mája 1969, ktorý kodifikuje všeobecné medzinárodné právo, ktoré je pre Úniu záväzné, v tejto súvislosti spresňuje, že zmluva sa má vykladať dobromyseľne, v súlade s obvyklým významom, ktorý sa dáva výrazom v zmluve v ich celkovej súvislosti, a takisto s prihliadnutím na predmet a účel zmluvy [pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2019, GN (C-532/18, EU:C:2019:1127, bod 31 a nasl.)].

Podľa tretieho odseku preambuly Montrealského dohovoru sa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto dohovoru, uznávajúce „dôležitosť zabezpečenia ochrany záujmov spotrebiteľov v medzinárodnej leteckej doprave a potrebu spravodlivého odškodnenia založeného na princípe náhrady“ rozhodli stanoviť režim objektívnej zodpovednosti leteckých dopravcov. Takýto režim však znamená, ako vyplýva z piateho odseku preambuly Montrealského dohovoru, že sa má zachovať „spravodlivé vyváženie záujmov“, najmä pokiaľ ide o záujmy leteckých dopravcov a cestujúcich [pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2019, GN (C-532/18, EU:C:2019:1127, bod 36)].

Montrealský dohovor – s cieľom zachovať takú rovnováhu – za určitých predpokladov stanovuje oslobodenie dopravcu od zodpovednosti. Článok 20 prvá veta tohto dohovoru totiž uvádza, že v prípadoch, ak dopravca preukáže, že škoda bola spôsobená úplne alebo čiastočne nedbanlivosťou alebo iným protiprávnym činom, alebo opomenutím cestujúceho, dopravca je úplne alebo čiastočne oslobodený od jeho zodpovednosti voči tomuto cestujúcemu. Tieto obmedzenia

umožňujú cestujúcim, aby boli odškodnení jednoducho a rýchlo bez toho, aby sa leteckým dopravcom ukladalo veľmi ťažké bremeno náhrad, ktoré možno len zložito určiť a vyčísliť, a ktoré by mohlo ohroziť, alebo dokonca ochromiť ich hospodársku činnosť [pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. decembra 2019, GN (C-532/18, EU:C:2019:1127, bod 39 a nasl.)].

Podmienka oslobodenia dopravcu od zodpovednosti stanovená v článku 20 prvej vety Montrealského dohovoru, ktorá vyžaduje, aby „škoda bola spôsobená úplne alebo čiastočne nedbanlivosťou alebo iným protiprávnym činom alebo opomenutím“ cestujúceho, sa preto má vykladať podľa obvyklého významu slov, systematiky nariadenia a s prihliadnutím na cieľ a účel Montrealského dohovoru, konkrétne zabezpečenie vysokej úrovne ochrany záujmov spotrebiteľov a zároveň dosiahnutie „spravodlivého vyváženia záujmov“ medzi záujmami cestujúcich a záujmami leteckých spoločností.

Obvyklý význam slova čiastočné spôsobenie škody aspoň nedbanlivosťou v prípade straty batožiny by mohol nasvedčovať tomu, že toto čiastočné spôsobenie škody vyžaduje zanedbanie starostlivosti, ktorá sa v doprave objektívne vyžaduje.

V nemeckej vnútroštátnej judikatúre a v nemeckej literatúre sa objavuje názor, že cestujúci pri súčasnej hromadnej doprave vždy musí počítať s možnosťou straty zapísanej batožiny, takže ak sa cennosti neprepravujú v príručnej batožine, ale v zapísanej batožine, v zásade ide o hrubé porušenie starostlivosti vo vlastných veciach podľa článku 20 prvej vety Montrealského dohovoru [*omissis*]. V nemeckej judikatúre sa teda napríklad predpokladalo spoluzavinenie, keď cestujúci prepravoval v zapísanej batožine cennú fotografickú techniku [*omissis*], hoci ju mohol prepravovať v príručnej batožine a nebolo neprimerané požadovať to od neho, a zapísaná batožina sa následne stratila.

Senát nepovažuje situáciu za problematickú, keď cestujúci neprepravuje klasické cennosti, ako napríklad hotovosť, cenné papiere, zlaté šperky atď., v príručnej batožine, ale v zapísanej batožine. Spravidla by mohlo byť potrebné považovať to za podstatné spoluzavinenie cestujúceho, ktoré vedie k čiastočnému alebo úplnému oslobodeniu dopravcu od zodpovednosti [*omissis*]. Pri preprave elektronických zariadení ako v prejednávanom prípade sa však otázka spoluzavinenia musí posudzovať diferencovane.

Mnohé elektronické zariadenia ako smartfóny, tablety, laptopy a kompaktné fotoaparáty atď. sa v posledných rokoch v mnohých vrstvách obyvateľstva zmenili na „predmety dennej potreby“ a veľmi sa rozšírili. Ceny elektronických zariadení v posledných desaťročiach napriek sústavnému zdokonaľovaniu techniky sústavne klesali. Mnoho ľudí používa také elektronické zariadenia takmer každodenne. Aj keď ceny nových zariadení tohto druhu – o čom svedčí aj prejednávaný prípad – niekedy dosahujú až 1 000,00 eura, tieto zariadenia často majú len obmedzenú životnosť a dobu použiteľnosti a na trhu s použitým tovarom rýchlo strácajú hodnotu. Vo veľkých častiach obyvateľstva sa preto také

elektronické zariadenia nepovažujú za klasické cennosti. Táto skutočnosť by mohla svedčiť v prospech záveru, že správanie žalobcu (uloženie fotoaparátu, tabletu a slúchadiel do zapísanej batožiny) nepredstavuje spoluzavinenie a žalobcovi treba priznať náhradu škody za tieto stratené predmety v plnej výške.

Na druhej strane majú práve zánovné elektronické zariadenia – o čom svedčí prejednávany prípad – nemalú hodnotu. Elektronické zariadenia ako smartfóny, kompaktné fotoaparáty, tablety a slúchadlá sú často malé, ľahko sa s nimi manipuluje a cestujúci ich spravidla môže bez problémov prepravovať v príručnej batožine. Navyše je pravda, že v modernej hromadnej leteckej doprave opakovane v pravidelných intervaloch dochádza k stratám batožiny, takže cestujúci s nimi v zásade vždy musí počítať. Na dosiahnutie spravodlivého vyváženia záujmov medzi záujmami cestujúceho, ktorý tiež využíva výhody modernej hromadnej leteckej dopravy, a záujmami leteckých spoločností v tomto prípade by sa mohlo predpokladať, že od cestujúceho možno požadovať, aby vždy prepravoval také predmety v príručnej batožine, aby sa zabránilo tomu, že proti leteckým spoločnostiam sa budú uplatňovať vysoké finančné nároky na náhradu škody v prípade straty batožiny.

Súdy Únie túto otázku doteraz – podľa dostupných informácií – neobjasnili a správny výklad sa tiež nedá jednoznačne určiť, takže bolo potrebné podľa článku 267 prvého odseku písm. b) a článku 267 tretieho odseku ZFEÚ predložiť Súdnemu dvoru Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa tejto otázky.

III.

Z dôvodu predloženia návrhu na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru Európskej únie bolo potrebné prerušiť konanie na základe uplatnenia § 148 [Zivilprozessordnung (Občiansky súdny poriadok – ZPO)] *per analogiam*.

[omissis]